



CENTRE D'INTERVENCIÓ PSICOLÒGICA, ANÀLISI I INTEGRACIÓ SOCIAL

C/ París 207, pral 2a 08008 Barcelona Tel: 93 323 30 28

www.cipais.cat info@cipais.cat

Equip Clínic CIP AIS

Servei de suport telefònic per a persones i famílies afectades per la COVID-19, derivades per professionals de l'atenció primària i especialitzada de Barcelona

Barcelona, 23 de setembre de 2020

ANTECEDENTS

Poc després de decretar-se l'estat d'alarma, l'Equip Clínic CIP AIS va engegar una iniciativa de caràcter voluntari, per a donar suport telefònic a persones i famílies afectades per les repercussions del COVID-19, derivades per l'atenció primària i especialitzada de Barcelona.

Aquest dispositiu es va posar en marxa emetent un comunicat a tots els equips de professionals de l'àmbit públic que col·laboren amb l'entitat.



Suport psicològic telefònic a usuaris i usuàries de les Àrees Bàsiques i Especialitzades

Benvolguts/des,

Davant la situació d'emergència sanitària amb relació al COVID-19, des de l'Equip Clínic CIP AIS ha sorgit una iniciativa de caràcter voluntari de suport psicològic telefònic als usuaris/àries derivats per professionals dels centres d'atenció primària i especialitzats.

Com sabeu, CIP AIS col·labora des dels seus inicis amb l'atenció primària i especialitzada, oferint suport psicosocial a les persones en les situacions d'adversitat, amb consultes individuals, grupals, familiars i de parella. Donada l'excepcionalitat del context, volem oferir-nos per a realitzar escolta i suport psicològic (amb caràcter voluntari) de forma telefònica als usuaris i usuàries.

Ens podeu fer arribar els casos per correu electrònic a info@cipais.cat indicant nom, cognom, telèfon i si voleu indicar alguna qüestió rellevant sobre el cas. Un/a professional de l'Equip CIP AIS es posarà en contacte i s'oferirà el seguiment.

Us informem que el nostre telèfon segueix operatiu, 93 323 30 28, en horari de secretaria: 10-14 i de 15-19h.

Us enviem molts ànims i tot el nostre suport.

Equip Clínic CIP AIS

Article relacionat: <https://blog.cipais.cat/cipais-ofereix-suport-telefonico-als-usuaris-aries-i-professionals-sanitaris-dels-centres-datencio-primaria>.

Recuperat 28/09/2020

L'objectiu de l'Equip Clínic CIP AIS, va ser oferir suport psicològic telefònic per a aquelles persones i famílies que es trobaven angoixades i volien compartir les seves preocupacions i alhora, sumar-nos a les tasques assistencials comunitàries que es veien desbordades per l'allau creixent de demandes.

1. PRESENTACIÓ IMPACTE EMOCIONAL DERIVAT DE LES REPERCUSSIONS DE LA COVID-19. Març-Juliol 2020

Us presentem un primer informe sobre el suport on-line Covid-19, portat a terme pels professionals del nostre Equip entre les dates del 20 de Març i el 26 de juliol.

Hi han participat més de 50 famílies en situació de patiment i vulnerabilitat detectades en aquest període per 9 Equips d'Atenció Primària. (Eixample i Barceloneta) a qui agraïm, l'excel·lent tasca que realitzen sense interrupció i la confiança dipositada en el nostre Equip. Amb molts de vosaltres hem pogut comentar l'evolució dels diferents casos, tasca que avui dia continua oberta per fer-ne el seguiment més adequat per via telefònica o mail.

Les experiències compartides han estat tan diverses com impactants. Han posat en relleu la importància de la paraula i de l'escolta activa d'orientació psicodinàmica en la millora de l'estat emocional així com en la prevenció de diferents trastorns mentals i relacionals.

S'ha portat a terme el seguiment i el suport telefònic en quatre àmbits:

1. Usuaris i familiars detectats per les Àrees Bàsiques de Salut durant aquest període. (Adjuntem informe on es constata que la resposta més habitual han estat els quadres d'ansietat)
2. Usuaris de l'Equip d'assessorament laboral de l'Institut Mnpal. de persones amb discapacitat. (Informe en curs)
3. Usuaris dels Casals de Gent Gran que havien vist suspeses les activitats grupals (Informe en curs)
4. Famílies vinculades als Eaia i als Serveis Socials en situació de risc d'exclusió social. (Informe en curs)

S'han posat de manifest la Importància dels vincles familiars i també l'ús de les noves tecnologies com a elements imprescindibles de comunicació, protecció i contenció davant l'aïllament, la soledat i l'angoixa.

Destaquem també el paper de les diferents iniciatives veïnals que han aportat ajut i mostres de solidaritat a les persones en situació més vulnerable.

Ara s'ha obert un altre moment on a les seqüeles emocionals s'afegeixen repercussions familiars, laborals, educatives i per descomptat sanitàries que generen noves necessitats d'atenció i suport tan presencialment com telemàticament o una combinació d'ambdues.

Hem seleccionat els següents perfils d'intervenció on la resiliència n'és un dels més importants denominadors comuns de treball, atesa la situació que vivim d'adversitat i d'incertesa generalitzada:

- Impacte emocional directament relacionat amb Covid-19: Per les seqüeles físiques, pels dols no assolits, per les temences i aprensions invalidants adquirides.
- Impacte emocional de l'atenció prestada als afectats de la Covid-19 (com han viscut els treballadors de la sanitat, de serveis socials i d'altres dispositius)
- Suport a les famílies des de la petita infància, en la criança i la resolució de conflictes. Incorporarem el suport als pares i mares en la preocupació pel desenvolupament del curs acadèmic i especialment per l'ús de les noves tecnologies. En curs, el projecte d'implementar espais de suport a les famílies en determinades Abs's.
- Gent gran i suport comunitari en l'actual situació de manca d'espais presencials.
- Suport en les situacions de discapacitat i dependència, especialment en mantenir o trobar un lloc de treball.
- Suport a l'autonomia a les persones amb dolor crònic.
- Infància en situació vulnerable. Àmbit Eaia i Serveis Socials
- Violència familiar. (Dones, infants i gent gran)

Volem agrair el suport dels organismes i institucions: Ajuntament de Barcelona, Departament de Treball Afers Socials i Família de la Generalitat de Catalunya, Diputació de Barcelona, així com entitats privades: Obra Social La Caixa.

Comptarem amb suggeriments i comentaris de la xarxa comunitària que de ben segur ens seran de molta utilitat per orientar millor les activitats assistencials previstes per l'últim trimestre 2020.

Cordialment,

Eduard Tàpias Sanglas
Coordinador de l'Equip Clínic CIP AIS

2. INTRODUCCIÓ DE L'INFORME DE SUPORT TELEFÒNIC DE PERSONES AFECTADES PER LA COVID-19, DERIVADES PELS PROFESSIONALS D'ATENCIÓ PRIMÀRIA I ESPECIALITZADA DE BARCELONA, AL SERVEI DE SUPORT TELEFÒNIC DE L'EQUIP CLÍN IC CIP AIS

És una obvietat que la pandèmia provocada per la malaltia de la COVID-19 està canviant de manera considerable les condicions de vida del planeta. En efecte, al tractar-se d'un virus d'aparició recent es desconeixien els mecanismes fisiopatològics responsables dels diferents i multisistèmics símptomes. En aquest context, els governs han actuat, en la seva gran majoria, a remolc dels esdeveniments i han dictat normes no sempre coherents i, de vegades, absolutament contradictòries (Peiró, 2020), fruit d'una manera de pensar molt simple que té dificultats per fer-se càrrec de fenòmens complexos (Innerarity, 2020).

Això, alhora, ha provocat confusió i desorientació en la ciutadania, així com una desconfiança i desafecció cap a la classe política. No obstant, com assenyala encertadament la professora Maria dels Àngels Calvo, hem de reconèixer que aquesta pandèmia no es pot definir com inesperada ja que tant els epidemiòlegs com els experts en virus l'havien pronosticat; el problema va ser que cap dirigent ni cap institució política estatal o supraestatal es va fer ressò d'aquelles previsions (Calvo, 2020).

A més, la pandèmia ha generat no només una crisi sanitària sinó també una crisi econòmica sense precedents, amb la destrucció de milions de llocs de treball. Es tracta d'una crisi que els economistes valoren d'una naturalesa molt més greu que la que es va desencadenar a l'any 2008 (Aparicio, 2020; Liébana, 2020).

Finalment, el fet que no es disposi en l'actualitat d'una vacuna ni d'un tractament de provada eficàcia està generant i generarà un escenari social basat en la por al contagi, tant en el tracte interpersonal com en el contacte amb els objectes, que també poden estar contaminats (Giordano, 2020).

La pandèmia ha provocat un estat d'alarma en el qual el principal vector ha estat el confinament de la població general, decretat sota la mirada estricta dels agents de salut. Davant d'aquesta situació han emergit respostes psicològiques de naturalesa predominantment ansiosa, sovint tributàries de ser ateses pels dispositius de salut.

Tanmateix, aquests s'han trobat totalment desbordats pels nombrosos cassos de COVID-19 i, per tant, no han pogut donar resposta a les demandes alienes a la pandèmia.

Conscients d'aquesta emergència de salut mental, molts dispositius, públics i privats, han endegat programes d'atenció psicològica als nombrosos casos d'ansietat i depressió. CIP AIS ha estat un dels esmentats dispositius.

La metodologia emprada ha consistit en contactar amb diversos Equips d'Atenció Primària i oferir-los el suport requerit pels seus pacients. L'atenció ha estat per via telefònica. En algunes ocasions, una sola trucada telefònica ha estat suficient per modular i minvar l'estat d'angoixa. En d'altres, han calgut varies trucades i, fins i tot, iniciar tractaments psicoterapèutics. Cal afegir que mai ha estat necessària la prescripció de psicofàrmacs.

Ester Fornells Admella

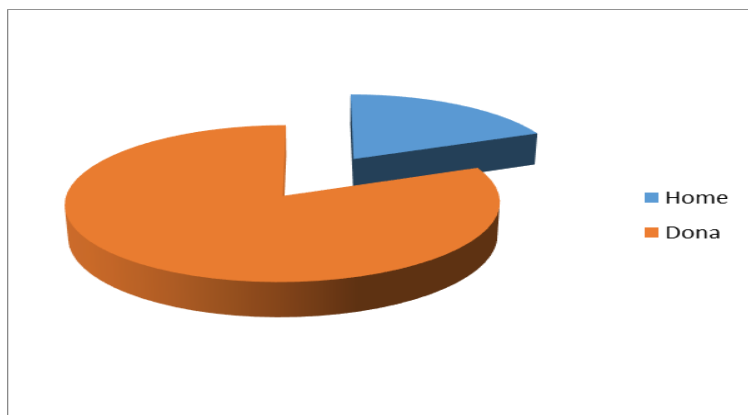
Josep Moya Ollé

2.1 RESULTAT DE L'INFORME DETALLAT

2.1.1. NUCLIS DE LES VARIABLES CLÍNIQUES

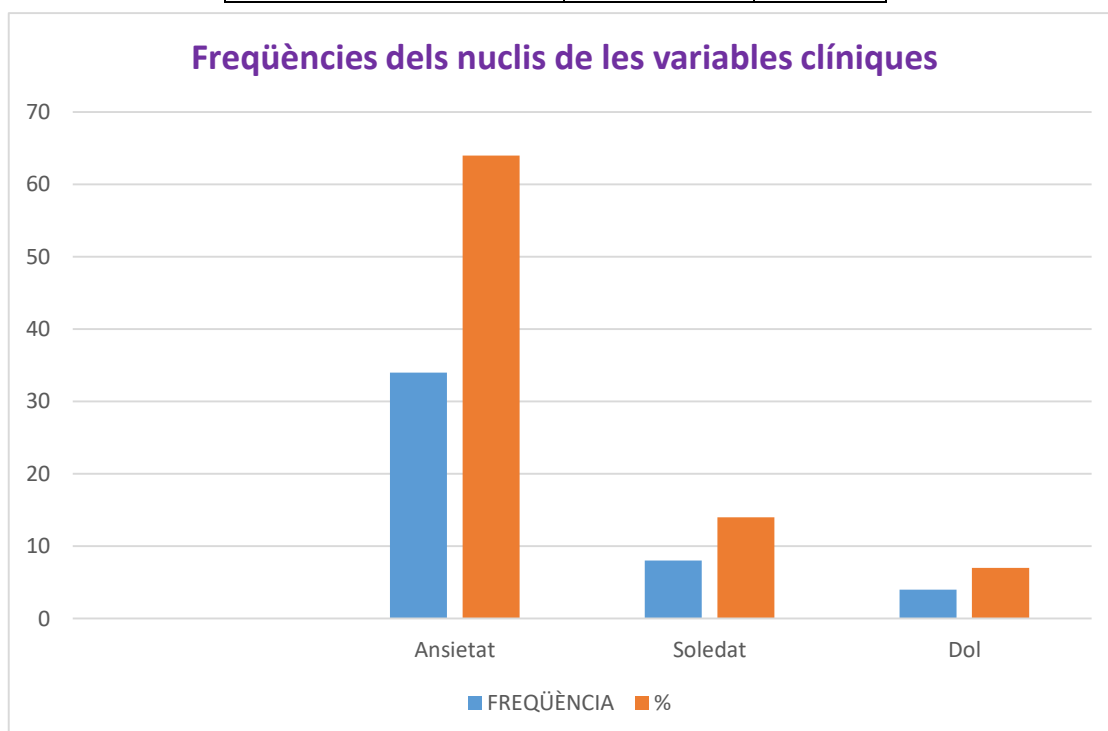
Taula 1. Perfil de les persones ateses

Home	10
Dona	43
TOTAL CASOS	53



Taula 2. Frequència de les variables clíniques nuclears més rellevants

Variable clínica nuclear	Frequència	%
Ansietat	34	64
Soledat	8	14
Dol	4	7



2.1.2. BREU ANÀLISI DELS RELATS DE LES PERSONES ATESES

De les anàlisis qualitatives dels motius de consulta referits per les persones ateses així com dels continguts de les seves evolucions es poden destacar els següents punts:

- I) Les situacions vinculades a la COVID-19 han generat, predominantment, respostes ansioses tant en les persones directament afectades com en els seus familiars. Els relats recollits són diversos. En uns casos fan referència a les vivències ansioses provocades per patir la malaltia i per les seves possibles seqüeles. Així, una de les persones ateses va explicar que tenia por al contagi, que potser prenia de manera excessiva precaucions per no contagiar-se. En alguns moments va tenir símptomes similars als provocats pel coronavirus.
En d'altres casos, l'ansietat ha estat vinculada a la malaltia d'un familiar proper (parella, pare, mare, fill) i al possible desenllaç fatal.
- II) En d'altres casos, l'ansietat ja estava present prèviament a la pandèmia però s'ha agreujat arran del confinament.
- III) L'ansietat també ha emergit arran de les conseqüències econòmiques de la pandèmia i el confinament: la pèrdua del lloc de treball.
- IV) Una altra modalitat clínica ha estat el sentiment de soledat. Algunes persones s'han trobat soles al tenir la parella ingressada, en d'altres, la persona ja vivia sola abans de la pandèmia però, arran del confinament, la situació de soledat s'ha agreujat ja que han hagut de renunciar als factors moduladors (relacions veïnals, amb familiars, amistats, etc).
- V) Una cinquena modalitat clínica ha estat el dol complicat. En efecte, és sabut que moltes persones no s'han pogut acomiadar del/dels seus familiars; més encara, no han tingut cap garantia de que la persona enterrada o les cendres entregades en el tanatori fossin veritablement les de la persona perduda.
- VI) Una sisena modalitat clínica ha estat la vivència de rebuig social. Alguna de les persones ateses ha explicat que es sentia rebutjada per haver donat positiu en les proves de la COVID-19. Una d'elles va explicitar que es sentia "apestada" i rebutjada pels companys de pis. Aquesta vivència és un exemple d'un fenomen social que està emergint: el paranoidisme social. És un fenomen similar al que es va produir arran dels atemptats de les Torres Bessones de Nova York. Cal recordar que en els mesos posteriors als atemptats una persona amb trets àrabs que portés una maleta o una motxilla era tractada com sospitosa de ser terrorista. Doncs bé, ara ens trobem amb fenòmens com els dels "justicieros de los balcones", que vigilen o amenacen aquells veïns que no guarden mesures recomanades per les autoritats sanitàries.

3. CONCLUSIONS SOBRE L'ATENCIÓ A LES FAMÍLIES

En el principi de la pandèmia, la salut mental de la població infantil i adolescent va ser menystinguda. Els malestars i símptomes concomitants no es van fer esperar. Els professionals de Cipais hem estat al seu costat per acollir-los, ajudant-los a trobar respostes i noves formes de regulació en funció dels interessos particulars de cadascú.

El confinament va modificar substancialment les vides de les famílies i els seus membres de totes les edats. Els circuits i rutines de la vida quotidiana es van trastocar de manera abrupta. El retorn a l'escola, les activitats extraescolars, les relacions amb els iguals, amb els familiars, els avis.

Moltes famílies s'han enfrontat a situacions difícils, pèrdues i dols, en molts casos sorgeixen símptomes en nens, nenes i adolescents que no tenien antecedents. Trastorns d'ansietat, alimentaris, desregulació del son, depressió, situacions de conflicte o de violència, conductes autolesives, pors, somatitzacions.

En la situació actual, el virus ataca el vincle entre les persones, el que ha representat una dificultat afegida en la nostra tasca terapèutica, donat que la presència és un element fonamental en la transferència i el tractament.

Les TIC (Tecnologies de la Informació i la Comunicació) han sigut de gran ajut i ens han proporcionat formes inèdites de sostenir els vincles mentre no va ser factible reprendre l'atenció presencial. En la primera i segona infància, fent suport als pares i mares, tutors, família extensa i als professionals d'Eaias, Craes, pediatria i psiquiatria:

"Com atendre la meva filla/fill?", "No puc més en haver de fer de professor/a", "Com fer amb les noves formes de relacionar-se: 24 hores amb ells, quines mesures prendre, em poden abraçar?", "Perdo els nervis amb les seves rebequeries i el seu reclam constant"

Les vivències del que està succeint sempre són subjectives i molt diferenciades segons les edats i el moment del desenvolupament, així com diferenciades són les respostes que dona cada nen/a o adolescent. Pel que fa als petits, saben més del que se'ls hi suposa, un saber que construeixen a través de la paraula, el joc i el dibuix.



En aquests mesos hem acollit i escoltat a les famílies i professionals, donant valor a la seva paraula i el temps necessari per comprendre, sense avançar significats ni precipitar diagnòstics. Tenim molt en compte la particularitat de cada cas i les circumstàncies que l'envolten a l'hora d'intervenir i orientar.

Carmen Collado Martínez
Catherine Galaman Baque
Anna Gasull Monmany

4. PUBLICACIONS I REFLEXIONS AL BLOG, DELS PROFESSIONALS DE L'EQUIP CLÍNIC CIP AIS DURANT EL TEMPS DE CONFINAMENT

El blog de l'Equip Clínic CIP AIS és un espai virtual on professionals i usuaris comparteixen comentaris sobre notícies o fets actuals de la nostra societat.

Així doncs, durant el confinament es van escriure diverses reflexions:

- [Les ensenyances del sr. C.](#), per Laura Peiró Aguarón, 20 de març de 2020.
- [“Les ensenyances del sr. C., segona part”](#), per Laura Peiró Aguarón, 25 de març de 2020.
- [“La vida en família en tiempos del COVID-19”](#), per Anna Gasull Monmany, 9 d'abril de 2020.
- [“Amar en tiempos de Pandemia y Duelo”](#), per Gabriela Leibenger Amuser, 20 d'abril de 2020.
- [“Nuestros mayores”](#), per M. Carmen Collado Martinez, 28 d'abril de 2020.

5. EQUIP HUMÀ:

El dispositiu de suport es va formar per professionals de la psicologia, la psiquiatria i la pedagogia, d'orientació psicoanalítica.

Isabel Barcia Rojo. Psicòloga col. 351.

María del Carmen Collado Martínez. Psicòloga col. 8149.

Regina Debón Pinto. Psicòloga col. 606.

Ester Fornells Admella. Pedagoga col. 22013.

Catherine Galaman Baque. Psicòloga col. 3200.

Margarita Garcia Gil. Psicòloga col. 13641.

Anna Gasull Monmany. Psicòloga col. 573.

Héctor Grimberg Bronstein. Psiquiatre col. 5004.

Gabriela Leibenger Amuser. Psicòloga col. 12317.

Montserrat Mateu Ribas. Psicòloga col. 2487.

Josep Moya Ollé. Psiquiatre col. 11438.

Laura Peiró Aguarón. Psicòloga col. 11822.

Eduard Tàpias Sanglas. Psicòleg col. 2229.

Núria Torelló Bofill. Psicòloga col. 12009.

A més a més, el bon curs d'aquest suport es va poder fer efectiu gràcies a la col·laboració dels professionals contractats que feien suport a professionals, usuàries i usuaris:

Laura Carbó Puig

Iris Roch Ardanuy

Maria Ternero Arribas

6. REFERÈNCIES DE L'INFORME

Aparicio, L. (12 de abril de 2020). Covid-19: La primera gran crisis económica sin manual de instrucciones. *Cinco Días*. Recuperat de https://cincodias.elpais.com/cincodias/2020/04/09/mercados/1586465563_966437.html

Calvo, M. d. (2020). Lecciones que debería aprender la comunidad médica y científica y la sociedad en general de la pandemia ocasionada por el SARS-COV-2. En José Ramón Calvo, Cecilia Kindelán y M^a de los Angeles Calvo (eds.). *La gran pausa. Gramática de una pandemia* (págs. 205-221). Malpaso.

Giordano, P. (2020). *En tiempos de contagio*. Salamandra.

Innerarity, D. (2020). *Pandemocracia*. Galaxia Gutenberg.

Liébana, J. m. (2020). Impactos de la COVID-19 en España: Vulnerabilidad económica y finanzas públicas. En En José Ramón Calvo, Cecilia Kindelán y M^a de los Angeles Calvo (eds.), *La gran pausa. Gramática de una pandemia* (págs. 59-86). Barcelona: Malpaso.

Peiró, P. (25 de abril de 2020). Entrevista a Pedro Alonso. *El País*. Recuperat de https://elpais.com/elpais/2020/04/22/planeta_futuro/1587547394_050504.html